

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 382/2020-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ing. Ivanom Bojnom, Polianky 7G, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 524/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 524/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava V p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 524/2015 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava V j e p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. Ing. Ivana Bojnu, Polianky 7G, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia s'ťažovateľov

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 382/2020-19 z 20. augusta 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného

súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 524/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia 26. septembra 2014 okresnému súdu doručili návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie sumy 13 911,16 € s príslušenstvom z 24. septembra 2014 z titulu neuhradeného nájomného spolu s neuhradenými preddavkami na úhradu služieb proti odporcom v 1. rade až 3. rade, ktorému bolo vyhovené vydaním platobného rozkazu sp. zn. 27 Ro 2051/2014 z 24. júla 2015. Proti predmetnému platobnému rozkazu podal odporca v 3. rade odpor, ku ktorému sa sťažovatelia vyjadrili 20. októbra 2015 a zároveň navrhli zmenu žalobného petitu. Následne sťažovatelia 12. júla 2016 požiadali okresný súd, aby vo veci konal a nedochádzalo tak k priet'ahom v konaní. Zmene žalobného petitu bolo následne vyhovené uznesením okresného súdu č. k. 41 C 524/2015-171 z 13. septembra 2016. Jediné ústne pojednávanie vo veci sa konalo 12. decembra 2016 a bolo odročené na neurčito s tým, že strany sporu boli vyzvané, aby do 15. januára 2017 písomne označili podstatné a rozhodujúce tvrdenia a označili a predložili dôkazy. Sťažovatelia ďalej uviedli, že následne 22. augusta 2017 podali na okresnom súde ďalšiu žiadosť o konanie vo veci vzhľadom na skutočnosť, že od uplynutia lehoty stanovenej okresným súdom prešlo už sedem mesiacov. Dňa 31. mája 2018, teda takmer osem mesiacov po podanej žiadosti o konanie a takmer pätnásť mesiacov od posledného podania sťažovateľov vo veci, podali sťažovatelia predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu, pretože boli toho názoru, že takou dlhou nečinnosťou sa okresný súd dopúšťa zásahov do práva sťažovateľov na prejednanie veci v primeranej lehote.

3. K priebehu napadnutého konania ďalej uviedli, že odporca v 3. rade 23. marca 2017 zomrel a okresný súd uznesením č. k. 41 C 524/2015-244 z 11. júna 2018 rozhodol o pokračovaní v konaní namiesto odporcu v 3. rade s jeho dedičmi. Zo strany okresného súdu bola následne sťažovateľom 9. októbra 2018 doručená výzva, aby sa vyjadrili k vyjadreniam dedičov po odporcovi v 3. rade, na ktorú sťažovatelia reagovali 19. októbra 2018. Na záver vykonaného prehľadu napadnutého konania sťažovatelia dodali, že 20. decembra 2019 opätovne podali na okresnom súde žiadosť

o konanie vo veci, keďže od ich posledného podania uplynulo už viac ako štrnásť mesiacov. Napriek tomu do dňa podania ústavnej sťažnosti, podľa ich vedomostí, nebol zo strany okresného súdu v napadnutom konaní uskutočnený nijaký úkon.

4. Porušenie v záhlaví uvedeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru sťažovateľa vidia v tom, že od podania návrhu na začatie konania do podania ústavnej sťažnosti uplynulo už takmer šesť rokov a napadnuté konanie nielen že nie je meritórne ukončené ani len vydaním rozhodnutia prvoinštančného súdu, ale ani nie je predpoklad, že sa tak v dohľadnom čase udeje, pričom namietajú najmä uplynutie neprimeranej doby medzi jednotlivými úkonmi vykonanými zo strany okresného súdu v napadnutom konaní. K už uvedenému priebehu napadnutého konania zároveň dodali, že o úmrtí odporcu v 3. rade sa dozvedeli až na základe doručeného uznesenia okresného súdu o pokračovaní v konaní s dedičmi, pričom dovtedy nemali žiadnu vedomosť o tom, žeby okresný súd nekonal z dôvodu, že čakal na skončenie konania o dedičstve. Podľa názoru sťažovateľov vzhľadom na charakter sporu nebolo potrebné čakať na výsledok dedičského konania a okresný súd mohol pokračovať v napadnutom konaní aj s domnelými dedičmi. K priesťahom teda podľa názoru sťažovateľov došlo aj z dôvodu tohto nesprávneho postupu okresného súdu.

5. Zároveň poukázali na to, že okresný súd za posledných približne devätnásť mesiacov, teda od októbra 2018 do podania ústavnej sťažnosti 2. júna 2020, podľa všetkého v napadnutom konaní neurobil žiadny relevantný úkon, ktorým by sa mohlo napadnuté konanie priblížiť k meritórnemu rozhodnutiu a zároveň k právoplatnému ukončeniu veci. Podľa sťažovateľov postup okresného súdu v napadnutom konaní nevedie k účinnému poskytnutiu právnej ochrany a k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov v primeranej lehote, pričom poukázali aj na predmet sporu, hlavne s poukazom na výšku sťažovateľmi uplatnenej pohľadávky. Opätovne poukázali na to, že v napadnutom konaní nebolo doteraz vydané ani jediné meritórne rozhodnutie vo veci. Na záver sťažovateľa uviedli, že priesťahy v napadnutom konaní nespôsobili svojím správaním, keďže riadne a včas reagovali na všetky výzvy súdu a navyše opakovane upozorňovali na priesťahy a okresný súd žiadali o konanie vo veci. Podľa ich názoru priesťahy idú primárne na vrub okresnému súdu, pričom

poukázali na to, že napadnuté konanie sa nevyznačuje ani zvýšenou právnou či skutkovou náročnosťou a patrí medzi bežnú agendu všeobecného súdnictva.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 41C 524/2015 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 41C 524/2015 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava V povinný zaplatiť sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava V povinný zaplatiť sťažovateľke do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažovateľom priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 118,95 €, ktorú je Okresný súd Bratislava V povinný zaplatiť sťažovateľom k rukám ich právneho zástupcu JUDr. Ing. Ivana Bojnu do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

7. Ústavný súd si už v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal súdny spis týkajúci sa napadnutého konania, prehľad procesných úkonov, ako aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti.

7.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 3267/2020 doručenom ústavnému súdu 17. júla 2020 v podstatnom uviedol, že sťažovatelia oprávnené namietajú prietahy v napadnutom konaní, a to v období od 13. januára 2017 do 20. februára 2018. Na margo tohto obdobia uviedol, že počas neho došlo k zmene zákonného sudcu, pričom predmetná vec bola novej zákonnej sudkyňi pridelená 24. mája 2017. Táto po pôvodnej zákonnej

sudkyňi prevzala celé jej oddelenie v rozsahu päťstojedenaásť spisov, ktoré si musela postupne naštudovať. Následne nová zákonná sudkyňa vykonávala potrebné procesné úkony smerujúce k zisteniu okruhu dedičov na strane žalovaného v 3. rade. Ďalej uviedol, že okresný súd vo veci nekonal ani od 24. septembra 2018, čím spôsobil prieťahy v konaní. K uvedenému obdobiu nečinnosti došlo v dôsledku toho, že spis nebol spisovou kanceláriou predložený zákonnej sudkyňi na nariadenie termínu pojednávania. Dodal, že zákonná sudkyňa už v predmetnej veci nariadila termín pojednávania na 23. september 2020.

7.2 Prílohou tohto vyjadrenia bolo aj vyjadrenie vo veci konajúcej zákonnej sudkyne, ktorá v podstatnom uviedla, že vo vzťahu k prieťahom v napadnutom konaní v období po 24. máji 2017, keď jej bola daná vec pridelená, poukazuje na skutočnosť, že jej bolo pridelených spolu päťstojedenaásť spisov, a to z dôvodu postupu predchádzajúcej zákonnej sudkyne na súd vyššieho stupňa. Tiež poukázala na to, že jej bolo zároveň zriadené súdne oddelenie 18 P, ktoré vybavovalo veci registra P, Pcuď pridelené náhodným výberom pomocou technických prostriedkov v pomere 1:2 nápadu vecí. V tomto prípade išlo o veci starostlivosti súdu o maloletých, kde sa rozhoduje v prevažnej väčšine do šiestich mesiacov od podania návrhu a zároveň je v nich lehota na vyhotovenie a odoslanie rozsudku do desiatich dní odo dňa jeho vyhlásenia. Dodala, že následne jej bol dodatkom č. 7 k rozvrhu práce okresného súdu, ktorý nadobudol účinnosť k 5. marcu 2018, v jej agendách zvýšený nápad vecí. Na záver uviedla, že vzhľadom na početnosť pridelených vecí, vysoký počet reštančných vecí a tiež na ich skutkovú a právnu náročnosť, s poukazom na už uvedené, nebolo možné vykonať úkon v každej z pridelených vecí plynulo a v takom krátkom čase, pričom uvedené sa týka aj napadnutého konania.

7.3 V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr 3267/2020 doručeným ústavnému súdu 28. septembra 2020. V ňom sa v podstatnom odvolal na stanovisko okresného súdu uvedené vo vyjadrení sp. zn. Spr 3267/2020 doručenom ústavnému súdu 17. júla 2020. Zároveň doplnil, že vo veci sa medzičasom uskutočnilo pojednávanie 23. septembra 2020, ktoré bolo odročené na 20. november 2020.

Predsedička okresného súdu zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti.

8. Sťažovatelia sa na výzvu ústavného súdu zo 6. októbra 2020 k stanovisku okresného súdu vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 13. októbra 2020, v ktorom uviedli, že sa k stanoviskám okresného súdu nebudú bližšie vyjadrovať, keďže aj samotný okresný súd v nich priznal nimi namietané prietahy v napadnutom konaní a tým aj opodstatnenosť ich ústavnej sťažnosti.

Sťažovatelia vyslovili súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

10. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu zistil, že jednotlivé podstatné úkony okresného súdu v napadnutom konaní sú totožné, resp. potvrdzujú tvrdenia sťažovateľov a okresného súdu, čo sa týka priebehu napadnutého konania, ako ich títo uviedli v podanej ústavnej sťažnosti, resp. vo vyjadreniach zaslaných ústavnému súdu. Z uvedeného dôvodu ich ústavný súd na tomto mieste opakovane neuvádza a uvádza len niektoré ďalšie podstatné a sťažovateľmi neuvádzané úkony:

- 17. júla 2015 výzva na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľmi,
- 12. augusta 2015 odporca v 3. rade podal odpor proti platobnému rozkazu č. k. 27 Ro 2051/2014-132,
- 25. septembra 2015 doručovaná žaloba žalovaným v 1. rade až 3. rade a doručovaný odpor sťažovateľom,
- 5. a 7. októbra 2016 doručené vyjadrenia žalovaného v 2. rade a v 3. rade k žalobe sťažovateľov,
- 21. októbra 2016 nariadené pojednávanie na 12. december 2016,
- 13. januára 2017 doručené vyjadrenie sťažovateľov v zmysle záverov ústneho pojednávania,

- 23. marca 2017 spis v predmetnej veci bol uložený na lehotu z dôvodu predpokladanej zmeny zákonného sudcu,
- 21. februára 2018 okresný súd doručoval vyjadrenia sťažovateľov žalovaným v 1. rade až 3. rade,
- 18. apríla 2018 bol okresným súdom vydaný pokyn na aktualizovanie doručovacích adries žalovaným v 1. rade až 3. rade,
- 2. mája 2018 okresný súd vykonal dopyt na Okresnom súde Bratislava II na účel zistenia stavu dedičského konania žalovaného v 3. rade,
- 7. septembra 2018 doručené vyjadrenie k žalobe právneho nástupcu po žalovanom v 3. rade,
- 2. júla 2020 nariadené pojednávanie na 23. september 2020.

Zo súdneho spisu zároveň vyplýva, že sťažovatelia v napadnutom konaní podali 12. júla 2016 a 25. augusta 2017 žiadosti o konanie vo veci a 31. mája 2018 bola okresnému súdu sťažovateľmi doručená sťažnosť na postup súdu v napadnutom konaní.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12.1 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd

môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

12.2 V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 329/2019).

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

16. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým konaním okresného súdu. K porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru malo dôjsť v dôsledku celkovej dĺžky

napadnutého konania, keď okresný súd ani po šiestich rokoch od podania návrhu sťažovateľmi vo veci meritórne nerozhodol, pričom poukázali najmä na postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý podľa ich tvrdení nevedie k odstráneniu ich právnej neistoty. Namietajú uplynutie neprimeranej doby medzi jednotlivými úkonmi vykonanými zo strany okresného súdu v napadnutom konaní, teda najmä nečinnosť okresného súdu.

17. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 295/2019).

18. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Keďže súdne konanie vo veci sťažovateľov začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 100 OSP).

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné

kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Zároveň v súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. III. ÚS 489/2018). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v prípade sťažovateľov.

21. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa nárokov vyplývajúcich zo zmluvných vzťahov, v tomto konkrétnom prípade zo zmluvy nájomnej, tvoria súčasť bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v uvedenom prípade nie je možné napadnuté konanie označiť ako v zásade právne či skutkovo zložité. V kontexte uvedeného preto podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné v danej veci okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh napadnutého konania v súvislosti s posudzovaním existencie zbytočných prietahov. V závere ústavný súd poznamenáva, že ani samotný okresný súd vo svojich vyjadreniach nenamietal právnu alebo zásadnú skutkovú zložitosť veci.

22. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní okresného súdu mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania. Ústavný súd po preskúmaní priebehu napadnutého konania okresného súdu nezistil na strane sťažovateľov také skutočnosti spočívajúce v ich správaní, ktoré by akýmkoľvek spôsobom negatívne ovplyvnili dĺžku napadnutého konania. Práve naopak, z prehľadu procesných úkonov jednoznačne vyplýva, že sťažovatelia riadne a včas reagovali na výzvy okresného súdu, pričom sami sťažovatelia iniciovali urýchlenie tohto konania, keď opakovane 12. júla 2016 a 25. augusta 2017 podali žiadosti o konanie vo veci a 31. mája 2018 následne okresnému súdu doručili aj sťažnosť na postup okresného súdu v napadnutom konaní.

23. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľov na prerokovanie vec bez zbytočných prietahov, bol postup okresného súdu. K tomuto ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade uviesť, že v napadnutom konaní okresného súdu sa vyskytli na strane okresného súdu aj jednotlivé

časové úseky jeho úplnej nečinnosti. Konkrétne je možné poukázať na časový úsek od 26. októbra 2015, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľov k podanému odporu, až do 13. septembra 2016, keď bolo uznesením okresného súdu č. k. 41 C 524/2015-171 vyhovené návrhu sťažovateľov na zmenu žalobného petitu (desať mesiacov). Ako ďalší časový úsek nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní možno uviesť obdobie od 23. marca 2017, keď bol spis v predmetnej veci uložený na lehotu z dôvodu predpokladanej zmeny zákonného sudcu, až do 21. februára 2018, keď okresný súd doručoval vyjadrenia sťažovateľov žalovaným v 1. rade až 3. rade (desať mesiacov). V poradí tretím zásadným úsekom úplnej nečinnosti okresného súdu bolo obdobie od 19. októbra 2018 až do 2. júla 2020, keď bolo zákonnou sudkyňou nariadené pojednávanie na 23. september 2020 (jeden rok a osem mesiacov). K tomuto obdobiu nečinnosti došlo na základe vyjadrenia okresného súdu v dôsledku toho, že spis nebol spisovou kanceláriou predložený zákonnej sudkyňi na nariadenie termínu pojednávania. Posledné dve obdobia nečinnosti napokon v plnom rozsahu priznal vo svojich vyjadreniach aj samotný okresný súd. Zároveň ústavný súd podotýka, že aj napriek skutočnosti, že napadnuté konanie prebieha v podstate už šesť rokov, stále nebolo okresným súdom ako súdom prvej inštancie vydané meritórne rozhodnutie, keďže pojednávanie uskutočnené 23. septembra 2020 bolo odročené na 20. november 2020.

24. Z vykonaného prehľadu procesných úkonov ústavný súd teda na strane okresného súdu musí konštatovať už uvedené obdobia jeho úplnej nečinnosti vo veci samej. Poznomenáva, že napadnuté konanie okresného súdu do súčasného obdobia ešte stále prebieha, a to celkovo v trvaní šiestich rokov, pričom v rámci tohto obdobia tvoria obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu niečo viac ako tri roky, teda polovicu celkového času. Po preskúmaní spisového materiálu, ako aj ostatných podkladov pre rozhodnutie tak ústavný súd nemohol inak ako dospieť k jednoznačnému záveru, že prierahy v napadnutom konaní idú primárne na vrub okresnému súdu. Na tomto mieste ústavný súd len pre pripomenutie uvádza, že aj samotný okresný súd uznal ústavnú sťažnosť za dôvodnú. V závere ústavný súd aj na margo vyjadrenia okresného súdu, resp. vo veci konajúcej zákonnej sudkyne k ústavnej sťažnosti sťažovateľov podotýka, že mu je samozrejme známy fakt nie optimálneho stavu v súdnom systéme, aj pokiaľ ide

o personálne obsadenie a vyt'azenosť súdov, pričom štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti. Avšak nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade s'ťažovateľov.

25. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezjavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

26. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti relevantné pre danú vec ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

27. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

28. S'ťažovatelia v petite ústavnej s'ťažnosti navrhli, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení označených práv prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov.

28.1 Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

30.1 Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

31. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti požadovali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 € pre každého z nich, čo odôvodnili najmä celkovou doterajšou dĺžkou napadnutého konania, keď okresný súd ani po šiestich rokoch od podania návrhu sťažovateľmi vo veci meritórne nerozhodol, pričom poukázali tiež na to, že napriek ich plnej súčinnosti okresný

súd v napadnutom konaní nepostupoval efektívne, aby bol v primeranom čase odstránený stav ich právnej neistoty.

32. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

33. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na dve základné skutočnosti. Prvou z nich je tá, že zohľadniac doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní šiestich rokov, obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu v rámci nej v súčte predstavujú obdobie niečo viac ako troch rokov, teda v podstate polovicu trvania napadnutého konania, pričom po druhé prihliadal aj na to, že ani do dňa rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľov nebolo napadnuté konanie právoplatne ukončené vydaním meritórneho rozhodnutia, a tak stav právnej neistoty sťažovateľov stále trvá, a rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € každému zo sťažovateľov (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

34. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

VII. Trovy konania

35. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom.

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

37. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

38. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade úkonov právnej služby, a to prevzatia a prípravy zastúpenia a podania ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2020, teda výpočtový základ tvorí sumu 177 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2020 patrí režijný paušál v sume 10,62 €. Keďže právny zástupca sťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola navýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH tak v konaní pred ústavným súdom predstavujú celkovú sumu 450,29 € (bod 4 výroku tohto rozhodnutia). Podanie právneho zástupcu sťažovateľov ústavnému súdu doručené 13. októbra 2020 nevyhodnotil ústavný

súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie, v ktorom by boli uvedené nové relevantné skutočnosti pre rozhodnutie, preto odmenu zaň nepriznal.

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný nahradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

40. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu